Poštnina plačana v gotovini

Cena din 1

Slovenski dom

Štev. 147 V Ljubljani, petek 2. julija 1937 Leto II.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič

vladika Slovencev, umrl

Ob prvi zori današnjega dne je v Stični v Gospodu zaspal vladika Slovencev, prevzvišeni gosp. nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič v 88. letu starosti. Kljub njegovim visokim letom, ki jih je preživel v delu za slavo in čast božjo med Slovenci in v skrbi za duhovni in zunanji blagor slovenskega naroda, je njegova smrt prišla nepričakovano. Še na praznik je prevzvišeni govoril tisočem in tisočem slovenskega naroda v Celju in se ves navdušen vrnil v svoje tiho bivališče, samostan očetov cistercijancev v Stični. Oba zadnja dneva je bil prevzvišeni izredno vesel, živahen in čil, zato je njegovo nenadno slovo od zemeljskega življenja presenetilo vse, zlasti pa samostansko družino v Stični, med katero je vest o smrti visokega in dragega gosta udarila kakor strela. Domnevajo, da je prevzvišeni danes zjutraj vstal kakor ponavadi kmalu po četrti uri zjutraj. Začel se je oblačiti in potem pristopil k umivalniku, kjer se je pa takoj zgrudil na tla. Čez nekaj časa je stopil v sobico njegov strežnik, ki se mu je zdelo čudno, kako da ni prevzvišenega ob navadni uri maševat. Strežnik je gospoda nadškofa našel ležečega na tleh. Bil je na pol oblečen in še živ, kakor je mogel prestrašeni strežnik ugotoviti. Tekel je klicat samostansko družino. Prihiteli so patri z opatom p. dr. Avguštinom Kostelcem in prevzvišenega položili na posteljo. Gospod opat mu je podelil odvezo in ga maziili s poslednjim oljem. Samostanski avto je ta čas že oddrvel po zdravnika. Toda še preden je zdravnik prišel, je gospodu nadškofu nehalo biti srce in je mirno v Gospodu zaspal med molitvami zbrane samostanske družine. Zdravnik, ki je prihitel takoj nato, je mogel ugotoviti samo smrt, najbrž smrt zaradi kapi.

Prevzvišenega so nato obekli v škofovski ornat in so ga med slovesnimi obredi prenesli v samostansko cerkev, kjer so se začela slovesna opravila za pokoj njegove duše.

Takoj, ko je prevzvišeni izdihnil, je p. Benedikt odšel s samostanskim avtomobilom v Ljubljano, da obvesti škofijski ordinariat o žalostnem dogodku.

Ob pol 10 je prišla v Stično uradna komisija iz Litije, nakar so krsto s truplom pokojnega vladike naložili na avto pogrebnega zavoda in jo odpeljali v Ljubljano. Mrtvaški oder so pripravili v dvorani ljubljanske škofijske palače v drugem nadstropju, kjer bo truplo pokojnega slovenskega nadškofa ležalo danes, jutri in v nedeljo.

Pogreb bo v ponedeljek ob 9 dopoldne, ko bodo krsto z zemeljskimi ostanki pokojnega vladike prenesli v stolnico, kjer bo slovesna zadušnica s pridigo.

Izguba, ki jo je davi doživel slovenski narod in ki je vest o njej legla kakor težka megla na našo zemljo, ne spada v vrsto običajnih žalostnih dogodkov, ki nam jih božja volja pošilja dan za dnem in leto za letom. Z vladikom Jegličem je legel v grob simbol slovenskega duhovnega in narodnega edinstva. Zakaj glas velikega našega duhovnega pastirja je bil glas, ki so ga v času stiske, teme in tesnobe poslušali vsi Slovenci brez razlike prepričanja in smeri. O tem nam priča naša, sicer tako needina in razbita zgodovina. Z nadškofom Jegličem izgubimo Slovenci vodnika in ustvarjalca slovenske duhovne in narodne skupnosti v novem in najnovejšem času. Najhujše, najžalostnejše in najstrahotnejše ter najzmagoslavnejše dni našega življenja je spremljal in s svojo besedo in voditeljsko silo pomagal Bogu pri določanju usode za naš narod. Jegličevo ime in njegova svetla postava sta simbol vse in sleherne skrbi za slovenstvo: kot duhovnik in verski knez je utrjeval med našim narodom slavo božjega imena v časih, ki so Bogu in Njegovim vernim najbolj sovražni. S tem je skrbel za veliko duhovno izročilo svojega naroda, ki je in bo mogel kot narod obstati samo, če bo imel za to jamstvo od Boga samega v katoliški veri. Ta skrb mu je narekovala neomajno in neutrudno delo za vse druge potrebe slovenskega naroda. Delal je za njegovo politično enotnost, za njegovo narodno samobitnost, za njegov kulturni dvig, z vsemi močmi, ki mu jih je dajala njegova, po umu in telesu silna narava. Kadar je moral nastopati za svoje ljudstvo, ni poznal ne meja, ne ovir, ne mogočništva, pred katerim bi se ustavil ali uklonil. Njegova moč je bila v dveh nepromagljivih resnicah: v veri, katere apostol je med Slovenci bil in v zvestobi do ljudstva, ki mu je bil pastir in zagovornik. Zakon njegovega življenja je bilo duhovniško in voditeljsko delo za slovenski narod. Spomeniki njegovega dela so toliki, kakor jih ni zapustil slovenski človek še za seboj. V nedeljo je še zadnjič razprl roke, kakor da hoče z njimi, s svojo besedo in svojo ljubeznijo objeti vse brezimne slovenske množice, ki so ta dan, kakor vedno v hudih časih, s hrepenenjem čakale njegove besede. In njegov testament slovenskemu ljudstvu je bila, kakor v vsem njegovem delu, beseda življenja, ki nam bodi spomin in opomin: povsod Boga.

Življenje nadškofa Jegliča

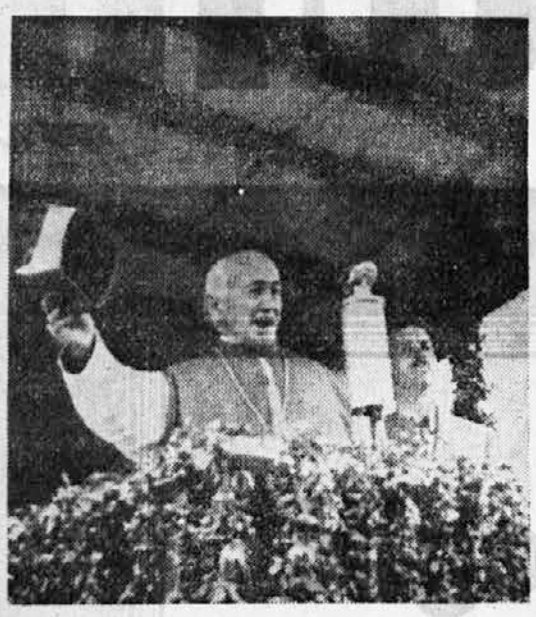

V skromnem kmečkem domu v gorenjskih Begunjah je 29. maja 1850 bil rojen naš veliki vladika in vodnik dr. Anton B. Jeglič. Že jeseni 1859 so starši poslali mladega in bistrega Antona v ljubljanske šole, kjer je dve leti kasneje prestopil v gimnazijo. Od leta 1862 do mature je bil Jeglič skozi gojenec Alojzijevišča. Maturo z odliko je naredil 1869. Stopil je v ljubljansko semenišče ter bil 27. julija 1873 posvečen v mašnika. Takoj po tem je odšel na Dunaj v Augustienum in nadaljeval bogoslovne študije. Leta 1876 je prejel doktorsko diplomo, nakar je leto dni opravljal službo kaznilniškega dušnega pastirja v begunjski kaznilnici. Še isto leto je nastopil znanstveno potovanje po nemških univerzah, a leta 1878 je nekaj mesecev dopolnjeval svoje študije v Rimu.

Ko se je vrnil v Ljubljano, je postal tu podvodja semenišča in je poučeval tudi cerkveno zgodovino in pravo ter pozneje tudi dogmatiko.

Njegovo organizatorno delo posega že v to dobo nazaj. Že kot osmošolec je bil soustanovitelj »Domačih vaj«, v ljubljanskem semenišču pa je ustanovil govorniške vaje. V tem času je pisal beletristične spise. Napisal je tudi več povesti z nravno tendenco. Snov, ki jo je uporabljal pri tem svojem pisanju, je vzel iz domačega življenja svojega rodnega kraja na Gorenjskem. Pomembni so njegovi apologetični članki iz dobe liberalizma (1870 do 1873).

Leta 1882 je postal kanonik v Sarajevu, kjer je bil najprej upravitelj stolne župnije, od leta 1890 dalje pa nadškofov generalni vikar. Za škofa siuntskega je bil posvečen leta 1897. V času svojega bivanja v Sarajevu, je napisal mnogo člankov v hrvatskem jeziku. Sestavil je tudi vzgojeslovje za učitelje in učiteljske pripravnike. Čeprav je bil do skrajnosti zaposlen z delom v šoli, v spovednici, na prižnici, v pisarni in na misijonskih potih, je kljub temu še vedno našel dovolj časa za živahno dopisovanje v liste. Posebno rad je pisal v sarajevski list »Vrhbosno«, ki mu je bil vsa leta najmarljivejši sotrudnik ter mu prispeval članke bogoslovne vsebine. Pogosta je bila njegova pot na razne katoliške shode, o katerih je tudi obširno pisal. Ganljivo je bilo Jegličevo slovo iz Sarajeva, ki je v pravi luči pokazalo, kako je bil tudi med bosanskimi katoličani kot pravi oče.

Leta 1898 je postal ljubljanski knezoškof. Tu je pokazal še plodnejše delo. Organiziral je delovanje duhovnikov, med slovenskim narodom pa je veljal za prvega mecena šolstva, za branitelja narodnih pravic ter za pisatelja verskih knjig. Oživil je škofijske sinode. Neumorno se je vedno zavzemal in priporočal misijonsko delo po župnijah, pospeševal Marijine družbe in uvedel vedno častenje Presvetega Rešnjega Telesa v škofiji.

V »Škofijskem listu« je obravnaval najbolj pereča dogmatična in moralna vprašanja. Bil je duša štirih velikih katoliških shodov in velik prijatelj ter pospeševatelj orlovstva, Krščanske socialne zveze ter snovanja izobraževalnih društev. Njegovo veliko delo je posebno ustanovitev Zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano leta 1908. To je bila prva čisto slovenska gimnazija, na katero je knezoškofijski zavod odločilno vplival, da so se zanjo spisale vse srednješolske učne knjige v slovenskem jeziku. Škof dr. A. B. Jeglič je bil od leta 1905 do 1907 glavna opora tudi Janezu Ev. Kreku v njegovi borbi zoper tedanjega kranjskega deželnega predsednika za splošno in enako volilno pravico. V agitaciji za majniško deklaracijo je Jeglič povabil zastopnike vseh slovenskih strank, da so skupno z njim in s stolnimi kanoniki podpisali potrdilno izjavo. Ko so Italijani čimdaljebolj segali po slovenski zemlji, je škof dr. Jeglič odšel sam v Pariz in London, da pridobi tudi tam prijateljev svojemu narodu.

V trdem delu so se izčrpavale njegove telesne moči, čeprav je bil njegov duh še vedno prožen, bister in čil. Moral je dobiti za svojo pastirsko službo pomočnika, kar se je zgodilo leta 1929, ko je naš sedanji vladika dr. Gregorij Rožman postal škof-koadjutor. Že leto kasneje je škof dr. A. B. Jeglič sklenil prepustiti skrb nad svojo škofijo svojemu pomočniku in 1. julija se je poslovil od ljubljanske škofijske stolice. Preselil se je v Gornji grad, a svojega naroda ni pozabil, temveč je sledil vsakemu njegovemu utripu in vedno z bodrilno besedo podprl vsako delo v korist tako ljubljenega slovenskega naroda. Čez nekaj let je našel novo zatočišče v samostanu očetov cistercijanov v Stični. In tam je danes zjutraj dihnila vanj smrt ter ga iztrgala iz prvih vrst borcev za blagor in srečo vseh Slovencev.

Slovenski narod joka ob odru, na katerem so položeni zemski ostanki njegovega vodnika, nadškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča.

Ljubljana zavita v žalost

Ljubljana, 1. julija.

V Ljubljani so že v zgodnjih jutranjih urah zvedeli za bridko smrt pokojnega vladike dr. A. B. Jegliča. Takoj je bila na tabli pred Jugoslovansko tiskarno pritrjena velika osmrtnica, okrog katere se celo dopoldne vrstijo množice ljudi, ki prihajajo mimo s trga ter z ganotjem čitajo vest o smrti velikega pokojnika.

Ljubljana se je že tekom dopoldneva odela v črne zastave. Vse ulice okrog škofije so že v črnih zastavah, zlasti vse hiše Pred škofijo, stolnica sama ter škofijski dvorec. Tudi po Miklošičevi cesti so posestniki razobesili številne črne zastave, čez vse poslopje visi črna zastava na palači Vzajemne zavarovalnice, katere ustanovitelj je bil veliki pokojnik dr. A. B. Jeglič.

Mestni pogrebni zavod je takoj zjutraj začel urejevati ter odevati v črno veliko sprejemno dvorano v škofijskem dvorcu, kjer je blagi pokojnik dolga desetletj sprejemal svoje ovčice iz vse Slovenije. Ta dvorana zdaj vsa v črnem ter s cvetjem obložena čaka, da sprejme zadnjič svojega velikega gospodarja in gosta...

Slovenci!

Ob smrti vladike Jegliča pokažimo, da znamo ceniti svoje velike može. Naj zato v nedeljo odpadejo prav vse prireditve po Sloveniji. Izobesite črne zastave! Pohitite v čim večjem številu na pogreb v ponedeljek. Za pogreb je zaprošena četrtinska vožnja, ki bo dovoljena, da bo vsakomur mogoče priti na pogreb!

Someščani!

Umrl je narodni vodnik, eminenca škof ljubljanski, prvoborilelj za verski in narodni preporod slovenskega naroda, častni meščan ljubljanski, dr. Anton Bonaventura Jeglič.

V počastitev spomina prevzvišenega pokojnika bo mestna občina ljubljanska raz svoja poslopja izobesila žalne zastave. Vabim ljubljansko prebivalstvo, da tudi ono raz svoje hiše izobesi črne zastave.

V odsotnosti župana podžupan
dr. Ravnihar.

Tam pod Martuljkom . . .

Gozd pod Martuljkom. 2. jul.

Na slovenski zemlji naši železničarji zlepa niso mogli najti lepšega prostora za obe svoji prekrasni stavbi, kakor so ga našli sredi zelenih mecesnov tam pod Martuljkom. Včeraj sta bila oba domova slovesno blagoslovljena in odprta. Niso brez povoda vsi govorniki, ob tej priliki poudarjali prekrasno lego in okolico teh domov, ki sta oba zgrajena v toplem domačem planinskem slogu. Mimo domov šumi bistra Sava, sredi zelenih travnikov stoje kakor sveče ravni mecesni, razgled raz oba doma pa je na visoke zasnežene vrhove sploh edinstven. Zlasti gostje z juga so bili vsi očarani nad lepo okolico, ki jo zastonj iščemo drugod po domovini.

Zadrugarji, ki so včerajšnji dan z blagoslovitvijo obeh domov v Gozdu pod Martuljkom zaključili svoj uspešni kongres, so se v Gozd iz Ljubljane pripeljali s posebnim vlakom zjutraj ob pol desetih. Razen tega je mnogo zadrugarjev in gostov prišlo v Gozd tudi z rednim vlakom, iz Maribora se je v dveh tovornih avtomobilih pripeljalo okrog 80 železničarjev, mnogo odličnih gostov pa je prišlo v Gozd z osebnimi avtomobili.

Okrog 11. dopoldne se je pripeljal v Gozd minister der. Spaho v spremstvu svojega tajnika Vlasta Kostiča, takoj za njim pa tudi ljubljanski ban dr. M. Natlačen. Z rednim vlakom je prišel v Gozd zastopnik ljubljanskega škofa stolni prošt Nadrah, ki je ob spremstvu domačega župnika g. Čuka blagoslovil oba domova. Za to priliko so se pred Mladinskim domom zbrali najodličnejši zastopniki, vsa okolica domov pa je bila okrašena z venci in zastavami ter vitkimi mlaji. Ob blagoslovitvi so bili prisotni tudi zastopnik Nj. Vel. kralja general Dodič, minister dr. Spaho, ban dr. Natlačen, pomočnik generalnega železniškega ravnatelja g. Cugmus, ljubljanski železniški ravnatelj dr. Fatur, načelnik prometnega ministrstva dr. Kavčič, načelnik banske uprave dr. Orel, zastopnik ljubljanskega župana dr. Tomaž Klinar, ravnatelj OUZD dr. Bohinjec, predsednik gostilniških zadrug g. Majcen in drugi. Za uvod je železniška godba »Sloga« zagrala državno himno, za gozdom pa so pokali med vso slovesnostjo mali topiči. Predsednik Nabavljalne zadruge g. Klebl je goste pozdravil ter prebral brzojavko, ki je bila odposlana Nj. Vel. kralju Petru II.

Govor stolnega prošta Nadraha

Pred blagoslovitvijo je stolni prošt Nadrah izrazil svoje veselje in priznanje železničarjem, ki so Mladinski dom zgradili v spomin pokojnemu kralju Aleksandru Zedinitelju. Lepšega spomenika si naš kralj nikdar ne bi bil mogel misliti; lepšega spomina noben mrtvi kamen ne bi mogel vzbujati na pokojnega kralja, kakor ta dom, ki bo na vse veke živ spomenik. Ta dom ima po svojem namenu nalogo krepiti, k zdravju navajati našo mladino. Zastonj pa bo ves trud, če pri tem v tej hiši ne bo božjega blagoslova. Naj zato v tej hiši zmerom vlada živa vera, zakaj brez vere človeški rod na tej zemlji ni mogoč. Kakor vlada v vsej tej lepi dolini po naših slovenskih kmečkih domovih zjutraj in zvečer ponižna molitev k Bogu, tako naj skrbe gospodarji tega doma za njim v oskrbo izročene otroke, da bodo enako kakor s telesnimi dobrinami preskrbljeni tudi z duhovno hrano. Otroška nedolžnost je največji zaklad na zemlji in te nedolžnosti ni brez pobožne molitve. Toda tudi v oni drugi hiši, ki je odraslim namenjena, naj bi enako vladala živa vera. S tem upanjem Cerkev rada blagoslavlja obe hiši ter izraža svojo željo, da bi blagoslov božji zmerom bil v tej hiši in okrog nje.

Besede ministra dr. Spaha

Po končani blagoslovitvi je spregovoril tudi minister dr. Spaho. Poudaril je, da je z veseljem prišel med ljudi, s katerimi že dve leti sodeluje kot minister. Minister je obenem naglasil, da se je stalno rad zanimal za vse zadeve svojih uslužbencev in zlasti za vse socialne naprave in ustanove. Zato smatra za svojo dolžnost, da čestita pridnim zadrugarjem k njih pomembnemu delu. To tembolj, ker je ta dom posvečen spominu našega blagopokojnega kralja Aleksandra Zedinitelja. Minister je sam imel priliko slišati pokojnega kralja, kako se je zmerom zanimal najbolj vprav za našo mladino; zato je zelo posrečena misel, da je ta dom namenjen ravno mladini.

Gostje so si nato ogledali oba domova ter tudi bližnji plavalni bazen, ki je še v gradnji. Mladinski dom bo imel prostora za 100 do 150 otrok, Počitniški dom za odrasle pa tudi za približno 100 gostov. Cene v obeh domovih bodo zelo zmerne, za člane zadrugarje pa bodo določene še posebne ugodnosti. Oskrba v domovih bo prvovrstna, v vseh sobah je stalna mrzla in topla voda, oba doma sta po telefonu spojena z zunanjim svetom, okrog domov pa je cel naraven park macesnov in smrek. Življenje v novih domovih bo zato najprijetnejši oddih za vsakogar. V Mladinskem domu bo oskrba urejena tako, da bodo skrbeli za otroke izšolani učitelji, da tako otroci med bivanjem v domu ne bodo v ničemer zaostali v šolskem pouku. V obeh domovih bo nameščen stalen zdravnik, ki bo zlasti skrben za stalno nadzorstvo in reden zdravniške pregled vseh otrok, ki bodo prišli na počitnice v Gozd.

Po ogledu so se gostje zbrali v prostorni, okusno urejeni jedilnici Mladinskega doma, kjer jim je bilo prirejeno skupno kosilo. V jedilnici so gostje zlasti občudovali lepo notranjo opremo po načrtih inž. arh. Serajnika. Vsi stropi in stene so okrašene z lepimi slovenskimi ornamenti, kar vso notranjost močno poživlja.

Čestitke bana dr. Natlačena

Med kosilom so govorili predsednik Nabavljalne zadruge g. Klebl, predsednik Zveze nabavljalnih zadrug g. Miloš Štibler, zastopnika avstrijskih in bolgarskih zadrugarjev, zastopnik mestnega župana dr. Klinar ter končno tudi ban dr. Natlačen, ki je zlasti podčrtal pomen zadružne ideje, ki je omogočila ta dva lepa domova. Naj bi zato ta dom poleg zdravja in okrepčila naši mladini obenem nudil zdrav smisel za skupno zadružno delo, za ljubezen do bližnjega, za samopremagovanje, za žrtve, ki jih moramo zaradi skupnosti dostikrat prinašati posamezniki.

Vesti 2. julija

Predsednik USA Roosevelt je po poroki svojega sina odpotoval na poletni oddih v Hyde Park.

Cena jeklu in železu je spet poskočila v Angliji zaradi velikih potreb v angleški oboroževalni industriji. Vlada bo izdala poziv, naj prebivalstvo začne zbirati staro železo v čim večjih množinah.

Madžarska zbornica je odobrila zakon o volitvah in o izrednih pooblastilih regentu. Socialni demokrati so ob začetku seje zbornico zapustili.

Kongres nemške narodno-soc. stranke bo letos od 6. do 13. septembra v Nürnbergu.

Nov nemško-švicarski klirinški dogovor so podpisali včeraj v Berlinu.

Odposlanstvo bivših angleških bojevnikov bo pod vodstvom majorja Pettersona mesec dni potovalo po Evropi. Bojevniki bodo obiskali Berlin, Dunaj, Budimpešto, Bukarešto in Prago.

Angleški kronski svet je imel včeraj sejo pod predsedstvom kralja Jurija VI.

Vse zaloge jekla, ki so večje od 10 ton, morajo nemška podjetja prijaviti državnemu uradu za jeklo. Tako je odredil diktator nemške gospodarske štiriletke Goering.

Predsednik belgijske vlade van Zeeland je včeraj odpotoval s francoskim parnikom »Normandie« iz New Yorka v Evropo.

Kanadski ministrski predsednik King, je odpotoval iz Berlina ter pri odhodu dejal časnikarjem, da je bil njegov obisk pri Hitlerju izredno zanimiv in koristen ter upa, da bo po svoje pomagal pri sporazumvanju med narodi.

260 indijskih upornikov je bilo ubitih v veliki bitki, ki se je pred dvema dnevoma začela na meji Severne Indije med angleškimi četami in med pristaši fakirja iz Ipia.

Srednja Evropa ne sme biti igrača velesil, je izjavil stalni zastopnik Francije pri ZN Paul Boncour. Za to se morajo države v Srednji Evropi med seboj sporazumeti.

Atentat so poizkusili Judje v Jaffi na predsednika tamošnje arabske trgovske zbornice Fakrija Nasaibuja, ki je sin predsednika arabskega narodnega odbora. Nasaibu je bil težko ranjen.

Vsa spora vprašanja med Turčijo in Sirijo so zdaj urejena, kakor je dejal včeraj predsednik sirske vlade Mardan bej, ki se je vrnil iz Ankare.

Prvi spomenik generalu Mollu so odkrili pred dvema dnevoma z velikimi slovesnostmi v Irunu, ki je v državljanski vojni toliko trpel.

Silen vihar okrog Severnega tečaja žene ledeno ploščo z raziskovalci, ki so ostali tamkaj med dežjem in snegom proti Grönlandiji. Raziskovalci so v veliki nevarnosti, ker nimajo primerne obleke in obutve.

Propagando za novo sovjetsko oboroževalno posojilo so začeli te dni z vsemi silami. Vsi vladni funkcionarji pozivajo po radiu rusko prebivalstvo, naj posojilo popisuje in s tem dokaže svojo zvestobo Stalinu.

Romunsko vojsko bodo oboroževale odslej naprej samo češke Škodove tovarne, financirale pa bodo oboroževanje velike češke banke. Iz tega se da razlagati, zakaj se ČSR tako poteguje za romunsko prijateljstvo. Pogodba o oboroževanju bo podpisana te dni v Bukarešti.

Vesti o novem uporu v Albaniji trdovratno vzdržujejo. Novemu uporu stoja na čelu baje bivši kraljevi pribočnik Muharem Barjokta. Albanska meja je zaprta, pretrgane so tudi vse telefonske in brzojavne zveze.

10 božjih zapovedi spada v Mozesovo postavo, zato ni potrebno, da bi se jih učili nemški otroci. Tako se glasi resolucija voditeljev nemškega osnovnega šolstva, ki so pred nekaj dnevi na sejah določali smernice za pouk v nemških osnovnih šolah.

Palestinski dan bo priredila uprava Vzhodnega velesejma v Bariju septembra. Uprava sejma poudarja, da je Palestina tako važno gospodarsko središče ob Sredozemskem morju, da zasluži poseben oddelek in posebne prireditve na velesejmu.

Prosvetna zveza vabi vsa prosvetna in izobraževalna društva ter njihove odseke, da se udeleže z zastavami in z zastopniki pogreba nadškofa dr. A. B. Jegliča, pokrovitelja naše organizacije. Pogreb bo v ponedeljek ob 9. dopoldne. Vsa druga navodila bodo sledila v naših listih in okrožnicah. Zaprošena je znižana vožnja.

Škof ljubljanski

naznanja v globoki žalosti, da je v petek, dne 2. julija, ob 5 zjutraj v 88. letu življenja, v 64. letu mašništva in 40. letu škofovstva v samostanu oo. cistercianov v Stični mirno v Gospodu zaspal, maziljen s sv. oljem

prevzvišeni gospod

dr. Anton Bonaventura Jeglič

nasl. nadškof garelski

prisednik papeškega prestola in rimski grof, biseromašnik, odlikovan z redom sv. Save I. razreda, z redom Karadjordjeve zvezde 4. vrste in z redom Belega orla II. razreda, častni meščan ljubljanski itd. itd.

Vodil je 32 let ljubljansko škofijo pod geslom »Pridi k nam Tvoje kraljestvo po Mariji« in zapustil v slovenskem narodu neizbrisne sledove blagoslovljenega dela. Gospod ga je poklical k sebi na praznik Marijin in na prvi petek, posvečen presv. Srcu Jezusovemu.

Truplo bo položeno na mrtvaški oder v dvorani škofijskega dvorca v Ljubljani.

Pogreb bo v Ljubljani v ponedeljek, dne 5. julija, ob 9 iz stolne cerkve sv. Nikolaja na pokopališče pri Sv. Križu.

Duši velikega pokojnika prosimo večni mir!

V Ljubljani, dne 2. julija 1937.

Kulturni koledar

Markovič Peter

Dne 2. julija 1866 se je rodil v Rožeku na Koroškem akademski slikar Markovič Peter. Učil se je pri Janezu Šubicu. Potem je mnogo slikal po naših cerkvah. Po priporočilu ravnatelja Plwè je odšel na dunajsko akademijo, kjer je bil učenec prof. Allemanda. Ko se je vrnil v Rožek je mnogo slikal po cerkvah v Sloveniji. Umrl je 27. februarja 1929.

Hren Jakob

Dne 1. julija 1830 se je rodil v Begunjah pri Cerknici politik Hren Jakob. Gimnazijo je študiral v Ljubljani. Potem se je odpravil v Prago, pa so ga aretirali v Dunajskem Novem mestu. Potem je študiral pravo nekaj časa na Dunaju nekaj časa pa v Gradcu, kjer je tudi položil državne izpite. Postal je sodnik. Radi svojega slovanskega mišljenja je dobil naziv — panslavistični agitator. — Bil je tudi deželni in državni poslanec. Na Dunaju je kot poslanec zastopal radikalno slov. stališče in je mnogo dosegel. Umrl je 1924 v Ljubljani.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 2. julija: Martinijan.
Sobota, 3. julija: Bernardin.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Gledališče: Zaprto.
Kino Union: Veliki in mali svet.

TEL. 22-21 UNION
Premiera!
Divna ljubezenska balada
Veliki in mali svet
v glavnih vlogah: Viktor de Kowa, Heinrich George, Adela Sandrock
Predstave danes ob 19·15 in 21·15 uri

Rezervni častniki! Važno!

Rezervni častniki, nečlani združenja, ki želijo prostovoljno prisostvovati letošnjim vojaškim vajam tako v ljubljanski garniziji kot na poligonih, naj se javijo najkasneje do 5. julija 1937 v mestnem vojaškem uradu v Ljubljani, Ambrožev trg 7-I, soba 4.

Gasilska zajednica dravske banovine priredi v dneh 17. in 18. julija 1937 svoj letni obvezni zlet v Kamnik. Ob tej priliki blagoslovi kamniška prostovoljna gasilska četa svoj novi četni prapor. Nad celokupno veliko gasilsko prireditvijo je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo Vrhovni protektor gasilstva kraljevine Jugoslavije Nj. kr. Vis. princ Tomislav. Vršijo se že sedaj obširne priprave in je gasilska zajednica že razposlala prve pozive na vse podrejene župe in čete. Podrobni spored pa bo objavljen prihodnji teden. Vse gasilstvo cele dravske banovine se pripravlja, da pohiti na slavnostne dneve v naše lepo planinsko mesto Kamnik, ki bo gotovo storilo vse, da dostojno sprejme gasilsko armado in številne prijatelje gasilstva.

Začetek kolesarske dirke okoli Francije

Pariz, 1. julija.

Včeraj se je pričela v Parizu znamenita in tradicionalna kolesarska dirka po Franciji, imenovana »Tour de France«. Zanimanje francoske športne publike je topot še mnogo večje kot je bilo lansko leto. Lansko leto je namreč ta dirka predstavljala samo dvoboj Francije in Belgije, dočim se pa udeleži letošnjih dirk tudi Italija in Nemčija. Letošnja »Tour de France« je po številu 31. Topot je startalo v Parizu skupaj 95 dirkačev. Moštvo po deset dirkačev pa so poslali Nemci, Belgijci in Italijani, seveda poleg Francozov. Moštvo, po šest dirkačev pa so poslali Holandci, Luksemburžani, Španci in Švicarji.

Dirka »Tour de France« je francoski športni dogodek prvega reda. V dneh, ko vozijo dirkači skozi francoska mesta zastanejo v onih mestih tovarne, praznujejo šolarji, dirkačem drži špalir vojaštvo, na cilju pa dirkače sprejemajo godbe. Francija je ob tej dirki v vrtincu navdušenja. Vsi večji francoski dnevniki imajo svoje posebne poročevalce, fotografe in risarje, ki spremljajo celo dirko. V vseh gledališčih, kinih, varietejih in nočnih lokalih pa vsak večer na platnu prikazujejo dogodke minulega dne.

V prvi etapi, ki je vodila od Pariza do Lille je zmagal Luksemburžan Madjerus, drugo mesto je zasedel tudi Luksemburžan. Favorizirano belgijsko, francosko in italijansko moštvo pa je zasedlo komaj sedmo, oziroma dvanajsto in šestnajsto mesto.

Konj mu je razbil glavo

Ježica, 1. julija.

Pri posestniku Filipu Merharju v Klečah se je sinoči pripetila huda nesreča. Mali 8 letni Ivanček je za očetom pritekel v hlev ter se pri tem približal tudi enemu izmed domačih konj. Malega dečka je konj tako nesrečno brcnil v glavo, da so ga težko ranjenega morali odpeljati v ljubljansko bolnišnico, kjer so zdaj v resnih skrbeh za njegovo življenje.

Zopet vlom v Stožicah

Ježica, 2. julija.

Včeraj zjutraj je bil v Stožicah v stanovanje Sitar Karola izvršen drzen vlom. Medtem, ko je zjutraj ob petih odšla gospodarjeva sestra Ivanka z mlekom v Ljubljano, je v stanovanje vdrl neznan vlomilec. Z nekim železom je poskušal vlomiti v omaro gospodarja Karola, kar pa se mu ni posrečilo kljub temu, da je na vse načine to poskušal ter močno poškodoval omaro. Pač pa je vlomilec odpeljal iz stanovanja popolnoma novo, komaj pred tednom kupljeno žensko kolo sestre Ivanke, vredno 1.400 din. Sestra se je že čez pol ure vrnila iz Ljubljane, pa je našla stanovanje odprto ter po njem vse razmetano.

Zanimivo je, da je istočasno z ugotovljenim vlomom ter z novim kolesom izginil od hiše tudi hlapec Vrhovšek, ki je bil komaj par dni zaposlen pri hiši. Vse dni se je sicer močno potuhnjeno obnašal, vendar mu hudobnih namenov niso prisojali. Orožništvo zdaj predvsem išče pobeglega hlapca, ki bi morda kaj vedel povedati o vlomilcu.

Za ureditev izplačevanja denarnih zavodov

Narodna banka naj izplača slovenskim zadrugam 430 milijonov din posojila

Ljubljana, 1. julija.

Iz Belgrada se je te dni vrnilo odposlanstvo, ki je zaradi nemožnosti popolnega izplačevanja vlog pri naših slovenskih denarnih zavodih obiskalo predvsem fin. ministra Letico, guvernerja Narodne banke dr. Radosavljeviča, ministrskega predsednika dr. Stojadinoviča, ministre dr. Korošca, dr. Kreka in druge. Od udeležencev, ki so se vrnili iz Belgrada, smo mogli ugotoviti, da so vsi ministri in drugi odločujoči gospodje z največjim razumevanjem poslušali razlaganja in potrebo organizirane pomoči našim denarnim zavodom, da zopet pridejo do rednega poslovanja. Zlasti guverner Narodne banke se je močno zanimal za stanje našega denarstva ter je priznal, da je rešitev tega narodnega vprašanja važna ne zgolj za denarne zavode same, marveč tudi za celotno narodno gospodarstvo, ki se edino s primernimi krediti lahko oplaja in razvija.

Omenjeno odposlanstvo so tvorili predsednik županske zveze g. Novak Nande iz Nevelj pri Kamniku, predsednik Kmečke zveze g. bivši poslanec Brodar, v imenu avtonomnih slovenskih mest celjski župan g. Mihelčič, v imenu vinogradnikov in zadružnikov pa bivši minister prof. Vesenjak iz Maribora.

Odposlanci so guvernerju Narodne banke ter gg. ministrom predložili posebno spomenico, v kateri poudarjajo, da je trenotno najvažnejše vprašanje, ki teži vse gospodarske kroge v Sloveniji, vprav vprašanje zopetnega rednega izplačevanja denarnih zavodov. To pa zlasti zato, ker je kreditno gospodarstvo v Sloveniji tako razvito, kakor sicer nikjer drugod v državi.

Slovenija zopet zadnja . . .

Spomenica dalje poudarja, da je slovensko gospodarstvo skoraj že povsem prešlo iz naturalnega v denarno gospodarstvo, zato tembolj občuti vso težo tega vprašanja. Varčevanje je v Sloveniji silno razvito zlasti med malimi ljudmi, ki pa zdaj nikakor ne morejo do svojega denarja. Zaradi tega pada seveda kupna moč malega človeka, s tem se slabi volja do zopetnega varčevanja, pri tem pa trpi celokupno gospodarstvo.

S posebnim poudarkom izraža spomenica dejstvo, da Slovenija že nekaj časa občutno zaostaja v dvigu splošne konjunkture, dočim so ostali kraji v državi že v znatni meri prešli stopnjo konjunkturnega leta 1930. Temu je krivo predvsem zamrznjenost kreditov in vlog po denarnih zavodih. To vprašanje nikjer drugod v državi ni tako pereče kakor v Sloveniji. Nobenega znamenja pa ne vidimo, da bi se mogel nemogoči položaj denarnih zavodov sam od sebe popraviti. Ob tem prihajamo obenem do zaključka, da dobiva slovensko ljudstvo vtis, kakor da na odločujočih mestih ni pravega razumevanja za rešitev tega vprašanja, — pravi dalje spomenica. Ljudstvo upravičeno sklepa, da ga država pozna zgolj pri izpolnjevanju dolžnosti, da pa ga ne pozna v enaki meri tedaj, ko gre za njegove pravice.

Prizadeto je zlasti zadružništvo

Spomeinca potem našteva vse prizadete denarne ustanove ter opisuje njih kočljivi položaj, ki se že polnih šest let ne premakne z mrtve točke. Najbolj je prizadeto naše zadružništvo, ki ima zbranih v svojih kreditnih zadrugah skoraj polovico, skupaj z regulativnimi hranilnicami v Sloveniji pa celo štiri petine vseh hranilnih vlog v Sloveniji. Najmočnejša zadružna ustanova je Zadružna zveza, ki ima včlanjenih 338 kreditnih zadrug z 88.914 kreditnimi zadrugarji. Članice Zadružne zveze v Ljubljani imajo po vsej Sloveniji čez 300.000 vlagateljev, ki imajo skupaj naloženih v zadrugah 945 milijonov dinarjev vlog, ki so zdaj skoraj vse zamrznjene. Poleg Zadružne zveze združuje Zveza slovenskih zadrug v Sloveniji 150 kreditnih zadrug z 61.344 zadrugarji in z nad 500 milijoni dinarjev vlog. Skupaj z ostalimi kreditnimi zadrugami šteje torej slovensko kreditno zadrugarstvo čez 500 zadrug z okroglo 1500 milijoni dinarjev vlog. Končno je še v 29 regulativnih hranilnicah v Sloveniji 1040 milijonov vlog, last 138.000 vlagateljev.

Ves ta ogromni denarni ustroj je danes pod težo hude denarne krize. Komaj četrtina omenjenih kreditnih ustanov je zmožna rednega poslovanja in izplačevanja vlog svojim vlagateljem v celoti. Pod zaščito je celotna Zadružna zveza sama in 180 pri njej včlanjenih kreditnih zadrug, dalje tudi 60 kreditnih zadrug, članic Zveze slovenskih zadrug.

Kdo je kriv?

Slovenskih kreditnih zadrug in regulativnih hranilnic pač ne zadene nobena krivda na teh težavnih razmerah. One so na eni strani žrtev težav, v katere so zašli denarni zavodi, pri katerih so imele one naložene svoje rezerve. Na drugi strani pa so one žrtev popolne zamrznjenosti njihovih naložb pri kmečkih dolžnikih. Splošne gospodarske razmere so torej tisti krivec, katerih žrtev so zdaj vse te številne kreditne zadruge in regulativne hranilnice. Tem gospodarskim razmeram so zadruge morale podleči in so tudi zdaj nasproti njim brez moči. Zato je vsekakor prva in največja dolžnost države, da priskoči na pomoč. Gre za ozdravljenje celokupnega slovenskega kreditnega gospodarstva in državi nikakor ne more biti vseeno, kdaj in kako to gospodarstvo, ki toliko prispeva k skupnim dajatvam, zopet krepko zadiha in popolnoma ozdravi.

Koliko bi potrebovali posojila?

Slovensko kreditno gospodarstvo bi potrebovalo večje posojilo, ki naj bi služilo zgolj za zopetno redno poslovanje denarnih zavodov. To posojilo bi moralo biti seveda primerno poceni, ker visokih obresti zlasti manjše kreditne zadruge ne bi mogle prenesti.

Spomenica potem zahteva, naj se spremeni določba v uredbi o ureditvi kmečkih dolgov v tem smislu, da se ukine tisti njen del, po kateri morajo kreditne zadruge in regulativne hranilnice pokriti četrtino kmečkih dolgov iz svojih rezerv; nadalje naj se zviša obrestna mera državnih kmečkih obveznosti na 4% in naj se kmečki dolžniki ne prenesejo na PAB.

Obenem spomenica zahteva, naj bi dobila Zadružna zveza v Ljubljani za svoje članice 260 milijonov Din posojila po 1 in pol do 2%, Zveza slovenskih zadrug za svoje članice 85 milijonov Din posojila po 2 do 2 in pol %, regulativne hranilnice pa tudi 85 milijonov Din posojila po 3% obresti. Vsa ta posojila v skupnem znesku 430 milijonov dinarjev naj bi bila dana na 15 letno dobo. Različne obrestne mere za razna posojila so določene zato, ker so tudi krediti posameznih ustanov bili dani po različnih obrestnih merah.

Razliko v obrestih naj plača država

Takega velikega posojila pač nihče drugi ne more izplačati kakor samo Narodna banka. Kolikor bi Narodna banka zahtevala višje obresti od zgoraj navedenih, naj bi jih krila iz rednih proračunskih sredstev država sama, ki bi le na ta način svojo dolžnost v polni meri izpolnila. Te navidezne žrtve, ki bi jih država s tem utrpela, bi bile kmalu poplačane v političnem, moralnem pa tudi v denarnem oziru. Gospodarstveniki v Sloveniji so izračunali, da bi država že v dobrih treh letih v obliki povečanih dajatev dobila vse nazaj, kar bi na razliki v obrestih slovenskemu gospodarstvu prispevala. Z ureditvijo kreditnega gospodarstva se bo namreč v Sloveniji kmalu dvignila gospodarska delavnost, pri tem pa bodo sami po sebi narastli tudi dohodki države.

Končno spomenica poudarja še, da tudi stvar pravičnosti zahteva od države, da nekaj žrtvuje za ozdravljenje kreditnih razmer v Sloveniji. Znano je namreč, da prejema država iz Slovenije letno najmanj 150 milijonov dinarjev davkov več, kakor pa jih v obliki svojih izdatkov na področju Slovenije vrača in kakor znaša delež Slovenije na skupnih stroških državne uprave.

Sarajevo, 2. julija. m. Na včerajšnjem sestanku tukajšnjega gostilničarskega združenja je bilo sklenjeno, da od 15. julija dalje ne bo v nobenem sarajevskem lokalu več igrala godba. Ta sklep je bil sprejet zaradi visokih taks.

Otvoritev zračne proge

Celovec-Ljubljana-Sušak

Ljubljana, 2. julija.

Danes se otvori v letošnji sezoni zračna zveza med tremi važnimi tujskoprometnimi središči Ljubljano, Sušakom in Celovcem. Iz Celovca ima ta zračna zveza podaljšek v Graz in je z njo podan važen pogoj za napredek in pospešitev tujskega prometa Ljubljane in njenega gorenjskega zaledja, obenem pa je podana druga dnevna zveza med Ljubljano in Sušakom ter Jadranskim morjem. Prepričani smo, da bodo avijoni avstrijske potne družbe, ki so najmodernejši ter zelo udobno opremljeni, tako na avstrijski kot na jugoslovanski progi vedno dobro zasedeni, saj so se s to progo skrajšale velike razdalje med Sušakom na eni in Celovcem na drugi strani na komaj polurno letenje. Vozni red te zračne proge je sledeči: odhod iz Celovca ob 11.30, prihod v Ljubljano ob 11.55, odhod iz Ljubljane ob 12.10, prihod na Sušak ob 12.35, povratek iz Sušaka ob 14.20, prihod v Ljubljano ob 14.45, odhod iz Ljubljane ob 15 in prihod v Celovec ob 15.25. V pičlih 25 minutah tedaj moremo danes priti iz Ljubljane v Celovec na lepo Vrbsko jezero, v središče koroških planin, v isto tolikih minutah pa moremo dospeti tudi na naše sinje morje na Sušak po varni in udobni zračni poti.

Med prvimi rednimi potniki današnjega dne bo tudi ljubljanski župan g. dr. Adlešič Juro, ki odpotuje z letalom ob 15 na konferenco županov Graza, Celovca in Ljubljane, ki se bodo skupno s tujskoprometnimi faktorji in zastopniki zračnega prometa pogovorili o uspehu lanskoletne zračne proge Sušak-Ljubljana-Celovec, o sedanjem voznem redu in o eventuelnih novih priključkih ter o propagandi za to lepo zračno progo.

Uverjeni smo, da bodo predstavniki teh mest in ustanov lahko prišli do zaključkov, saj leži potreba po tej progi na dlani.

Danes Ljubljana-Zagreb-Belgrad

Danes, jutri in pojutrišnjem bo igrišče AŠK Primorja pozorišče najlepših in najzanimivejših borb naših najboljših lahko-atletov iz treh športnih centrov Ljubljane, Zagreba in Belgrada. Program, ki se bo odigral v teh treh dneh, obsega popolen program državnega lahko-atletskega prvenstva. Toda vkljub dejstvu, da je to prav za prav troboj mest Ljubljane, Zagreba in Belgrada, bodo nastopili na tem mitingu atleti iz cele države. Tako je Zagreb pojačen z atleti iz Splita, Varaždina in od drugod, Belgrad bo postavil v boj vse atlete svojega okrožja in prav tako bodo za Ljubljano nastopali ne samo Ljubljančani ampak tudi drugi. Dejansko je torej ta troboj revija vil slovenske, hrvaške in srbske lahke atletike. Ljubljanski program je torej elitna športna prireditev, na katero bo z velikim zanimanjem gledala vsa Jugoslavija. Ljubljana pa se je na to prireditev pripravila tudi z vso vnemo, tako da smemo topot pričakovati, da se bo program odigral brez vsake zamude in s polno točnostjo. Najmanj tako kot so se na ta troboj pripravili organizatorji, so se pripraviil tudi naši atleti. Z vsem prepričanjem pričakujemo od naših altetov, da bodo dokazali na kakšni stopnji je naša lahka atletika. Prognoze za nas so ugodne in papirnati računi kažejo v naše dobro. Upamo, da bodo naši atleti to dokazali tudi na terenu. Pomembnost cele prireditve pa je povzdignjena še z dejstvom, da je pokroviteljstvo nad prireditvijo prevzel Nj. Vel. kralj Peter II.

Spored obsega, kot smo že omenili, vse točke državnega prvenstva. Vendar na tem troboju ne bo borba samo za prvo mesto, ampak za vseh šest prvih mest. Točke se namreč računajo tako, da prinese prvi šest točk, šesti pa še vedno eno.

Današnji spored se začne ob 18 na igrišču ASK Primorja in obsega naslednje točke:

1. **Izločilni tek na 200 m:** Ljubljana: Šter, Skušek, Pleteršek, Gaberšek; Zagreb: Katilinič, Hegolj, Avgustin, Tauber; Belgrad: Kling, Bauer, Stepanovič, Novakovič.

2. **Izločilni tek na 110 m z zaprekami:** Ljubljana: Župančič, Pleteršek, Žorga; Zagreb: Hanžekovič, Erlich, Soježič; Belgrad: Bakov, Banščak, Dimitrijevič.

3. **Finalni tek na 10.000 m:** Ljubljana: Bručan, Krevs, Krpan; Zagreb: Krajcer, Rak, Talma; Belgrad: Vild, Borisevič.

4. **Disk, helenski stil:** Ljubljana: Dobovšek, Stepišnik, Jeglič; Zagreb: dr. Narančič, dr. Manojlovič, Kovačevič; Belgrad: Kleut, Vučevič, Bojovič.

5. **Izločilni tek na 400 m z zaprekami:** Ljubljana: Skušek, Pleteršek, Žorga; Zagreb: Erlich, Soježič, Junek; Belgrad: Stefanovič, Banščak, Mikič.

Od tu in tam

V Narodni skupščini so včeraj obravnavali dolgo vrsto interpelacij, med njimi tudi o delovnih pogojih in zavarovanju pomorščakov. Minister za socialno politiko Dragiša Cvetkovič je odgovoril, da bo vlada še tekom tega leta uredila tudi to vprašanje. Tudi senat se bo sestal in sicer v ponedeljek.

Spomenik Antu in Stjepanu Radiču bodo slovesno odkrili v Trebarjevu. Slovesnosti bodo izvršene 25. julija. Tajništvo b. HSS je izdalo za svoje organizacije podrobna navodila glede udeležbe. Zanimivo je, da bo le šestim sosednjim okrajem dovoljeno v urejenih vrstah priti na slovesnosti in korakati v sprevodu. Po odkritju bo kmečko zborovanje.

Komaj se je od dr. Mačka poslovil prvak b. demokratske stranke dr. Ikonič, že se je pri njem zglasil prvak b. SDS dr. Milan Kostič iz Zemuna. Še poprej pa se je dr. Kostič sestal z ostalimi prvaki b. SDS. Pogovorili so se o političnem položaju, ki je nastal po resoluciji demokratov. V Zagrebu ne gledajo preveč optimistično na položaj, vendar pravijo, da bi se storil velik korak naprej, če bi se zedinili v pogledih na notranjo ureditev države demokrati in zemljoradniki. Še bolj pa, če bi se sporazumele vse tri skupine belgrajske združene opozicije.

Tudi zagrebška policija je dobila prvega uradnika — žensko. Nastavljena je bila diplomirana juristka Josipina Šegovac in sicer za referentko na socialnem oddelku. Do sedaj poznamo v naši državi že dva taka primera pri policijah, v Ljubljani in Zagrebu. Pokazala se je bila namreč potreba, da se nastavi posebna ženska moč, ki naj bi vodila sezname izgubljenih otrok, ki se potepajo po mestnih ulicah, in o propadlih ženskah.

Zagrebška pevka Zinka Kunčeva, ki smo jo pred leti eno sezono poslušali tudi v Ljubljani, bo odšla v Ameriko na znano Metropolitan opero v New Yorku. Zinka Kunčeva je sedaj nekaj mesecev študirala več opernih vlog v italijanščini pri italijanskem mojstru Carpiu v Pragi. Zatem je nastopila na Dunaju. Na jesen bo pa odpotovala v New York, kjer je niso angažirali samo za pevko, temveč za prvo pevko.

Vinsko proizvodnjo bodo v Dalmaciji postavili na nove temelje. Zastopniki vinskih zadrug so namreč sklenili, da bodo na vseh področjih posameznih vrst vina zgradili velike kleti, ki bodo omogočale izbiranje in sortiranje tipiziranih vin. Za takimi vini je v inozemstvu največ povpraševanja. Poleg tega pa bodo zgradili tudi velikansko centralno klet, ki bo obenem matica vseh ostalih zadrug ter bo skrbela za tehnično strani organizacije izvoza.

Strašna avtomobilska nesreča se je dogodila v sredo na cesti med Prozorom in Ramo blizu Mostarja. Izmet Kadrič se je s svojim avtomobilom peljal proti Mostarju po cesti, ki se vije visoko nad globoko strugo Rame. V avtomobilu so bili še trije njegovi prijatelji ter enega prijatelja žena. Nenadno, na ostrem ovinku, pa je avtomobil zdrknil s ceste v stran in zgrmel v rečno strugo. Izmet Kadrič se je ubil, dočim so vsi štirje ostali težko ranjeni. Nesreče je bil najbrže kriv defekt na kolesu.

Socialno ekonomski institut se je včeraj ustanovil v Ljubljani. Zavod si je nadel nalogo, da bo proučeval slovenske gospodarske in socialne razmere ter na podlagi teh rezultatov dajal nasvete za gospodarsko in socialno politiko. Institut bo poskušal združiti vse znanstveno raziskavanje gospodarskih in socialnih problemov Slovenije ter bo izdajal tudi posebne razprave o svojem delu. Za predsednika je bil izvoljen vseučiliški profesor dr. Andrej Gosar, tajnik je pa tajnik Delavske zbornice v Ljubljani Filip Uratnik.

Za en cestni fond so se izrekli vojvodinski gospodarstveniki v Novem Sadu. Ko je imela te dni tamkajšnja trgovska in obrtniška zbornica svojo sejo, so pretresali tudi osnutek pravilnika o cestnem fondu. Izjavili so se odločno proti dvema cestnima fondoma, državnemu in banovinskemu, zahtevali pa so samostojne banovinske fonde. Za kontrolo dela banovinskih cestnih fondov pa naj bi se ustanovil v gradbenem ministrstvu poseben odbor, v katerem bi bili delegati vseh banovinskih cestnih fondov.

Pred sodiščem v Sremski Mitrovici se je obravnavala te dni težka družinska tragedija. V vasi Grgurevcih je živel ugledni kmet Živan Sivrič. Imel je tri otroke, med njimi sina Petra. Dočim se je oče trudil in garal za svojo družino, je sin zapravljal denar in vedno več zahteval od svojega očeta. Peter se je vdal tudi pijači, in ko je prihajal domov pijan, se je s silo loteval svojega očeta in sester. Usodnega dne je prišel Peter spet pijan iz Sremske Mitrovice domov. Sredi ceste je srečal svoji sestri in ju začel pretepati. Ko je prišel mirit oče, je še njega pretepel, na kar ga je zvlekel v hišo in ga zaklenil v majhno sobo. Obenem je očetu zagrozil, da ga bo ubil. Ko pa je Peter prišel sredi noči popolnoma pijan domov, je oče vdrl v njegovo sobo in mu z enim udarcem s sekiro razbil glavo. Potem se je pa sam javil orožnikom. Sodišče je upoštevalo pri njem vse olajševalne okoliščine ter ga obsodilo na eno leto zapora.

V Lukovcu pri Sisku je bil te dni ubit kmet Jakob Milak, star 55 let. Nezavestnega so ga našli ljudje in poskrbeli za njegov prevoz v bolnišnico. Nič se ni vedelo, kaj se je z njim zgodilo, dokler niso njegova mati, žena in sin pojasnili dogodka. V petek je kmet Mato Blažinič priredil »likof«, ker je dozidal nov hlev. Njegov palir Ivan Kudlek je povabil na likof več vaških znancev. Pili so vso noč, na kar je Milakova mati prosila sina, naj gre domov. Kudlek tega ni hotel pustiti ter se je začel s silo upirati temu, da bi mati odpeljala sina domov. Zato so se skregali, pa je Kudlek prijel Jakoba in ga vrgel čez prag na cesto. Milak je padel tako nesrečno, da si je glavo na kamnu razbil.

Stari Aca Stanojevič je dal belgrajski »Pravdi« izjavo, s katero je po dolgem času prekinil svoj molk. Rekel je, da so demokrati naredili veliko napako s svojo resolucijo, ker so se izrekli za federativno ureditev države. Svoje stališče do hrvatskega vprašanja je Aca označil takole: Mi ne moremo nič drugega razen tega, kar je naša stranka skozi dolga leta zahtevala, namreč široke samouprave. Od tega ne odstopimo. Povedal je tudi, da so zemljoradniki istega mnenja.

Afera s poneverbami na občini Podravska pri Koprivnici se čez dalje bolj širi ter so do sedaj ugotovili že preko milijona in pol primanjkljaja. Oblasti so prijele ne samo občinskega blagajnika in tajnika, ki sta kradla denar, temveč tudi šolskega vodjo, ki je z njimi vred ponarejal listine.

Podzemski požar, ki traja pol stoletja

O naravnih ognjenikih, kjer prihaja neprestano na dan žareča snov iz zemeljske notranjosti, je vedno dovolj govora, tako da se takšnim pojavom, čeprav nastajajo včasih v vsej svoji silovitosti, danes sploh nihče več niti ne čudi. O kakšnih umetnih ognjenikih pa je menda res še malokdo slišal. Pa vendar so tudi takšni, kakor kaže nadvse zanimiv primer iz Amerike in sicer iz premogovnika v Perryux v državici Ohio. Leta 1884 so tamkajšnji rudarji sklenili stavko, ker so bili preslabo plačani. Ob tej priliki so polili rudarski voziček, poln premoga, s petrolejem, ga zažgali in potisnili po tračnicah nazaj v rov. V hipu je bila vsa notranjščina tega premogokopa v plamenih, ki je z vso svojo silovitostjo besnel zaradi tega, ker ni bilo v rovih dovolj zraka. Ta požar še do danes ni pogašen in traja torej že nad pol stoletja. Vneli so se namreč ogromni zemeljski skladi premoga in sedaj gore že na prostoru okoli 24 kvadratnih kilometrov. Na neštetih krajih sika na dan skozi razpoke plamen ali pa vsaj uhaja gost dim iz tega podzemskega ognjišča. V bližni leži mesto Newstraitville, ki ga sedaj imenujejo ravno zaradi te nesrečne soseščine »mesto na robu pekla«. Straitville v zadnjem času mnogo trpi na tem, ker je vse na okoli zaradi velike množine dušika, ki uhaja iz podzemskih rovov, zelo slab zrak. Prošnje tamkašnjega prebivalstva bo menda sedaj ameriška vlada le uslišala in bo stavila v službo vsa moderna sredstva, da pogasi po petdesetih letih ta podzemski požar, ki je res pravi umetni ognjenik. Rudarski inženirji menijo, da morajo biti v Perryu še velike zaloge premoga v zemlji, kajti drugače je nemogoče razumeti, da še do danes ni ugasnil podzemski požar sam od sebe. Kdo bo hujši, ali moderna tehnika ali ognjeni element, se bo pokazalo šele pozneje.

Zamenjane neveste

Dve kitajski nevesti so po starodavnem običaju nesli v nosilnicah na dom njihovih ženinov. Med potjo je hud snežni vihar priislil sprevod, da je šel vedrit v bližnjo gostilno. Ko je vihar prešel, sta nevesti stopili zopet v nosilnice, toda ne v iste kot prej. Ker sta nosili čez obraz goste tančice ni tega nihče opazil. Šele na domu svojih bodočih mož so spoznali, da se je pripetila zamenjava. Člani štirih družin so se torej posvetovali, kaj bi ukrenili. Ko so spoznali, da so približno vsi enako »vredni«, istega stanu, istega bogastva, so odločili, naj ostane kar pri tem, kakor je usoda določila: vsak naj si obdrži svojo »zamenjano« ženo!

Mož z 800 slikami na lastni koži

Tetoviranje telesa je pri manj kulturnih narodih splošno v navadi. Rekord pa je gotovo odnesel v tej stvari neki John Bennell iz Sydneya, ki je sedaj v svojem 82. letu starosti umrl. Ta mož je imel na svojem telesu nad 800 tetoviranih znakov, ki predstavljajo vse mogoče stvari, kakor n. pr. ladje, ljudi, metulje, zastave, orle, kače, konje, ribe itd. Bennell je nalašč v ta namen ustanovil poseben institut za tetoviranje in je bil sam nekaka reklama za to svojo ustanovo. Ta čudoviti rekorder je celo sam večkrat dejal, da mu gre kupčija prav dobro.

Miška toliko vredna kot krava

Neka gospa v Memel Hemsteadu v Angliji je tako navdušena za miši, da jih redi celih 11.000. Skrbno jih neguje, pita in vzgaja. Privzgojila je kakih 32 pasem, katerih vsaka ima kako prednost. Najdragocenejše so bele miške s črnim gobčkom; zanje dobi 10 funtov (2500 Din, toliko kot pri nas za konja ali kravo), pa se baha, da bo prišla še na 30. Tudi svojo zalogo misli pomnožiti na 250.000 »glav«, ker ji menda »mišjereja« zelo dobro nese. Ljudje se za njeno »živino« zanimajo (kaki presiteži, seveda!), pa tudi kožice se menda dobro prodajo za ženske suknje. Če pomislimo, da je treba za tako suknjo okrog 400 kožic, se bomo vseeno rajši oblačili celo v svilo. Mnogo ceneje! (g)

Nevidni žarki razodevajo notranjost kovin

Med nevidnimi žarki pripisuje znanstveni svet velik pomen posebno tistim, ki jih na kratko označuje kot »X«-žarke. Zadnje čase te žarke posebno mnogo uporabljajo pri preiskovanju in pri kontroli raznih kovin, posebno pa tistih, ki jih človek uporablja za graditev letal. V francoskem zrakoplovnem ministrstvu so sedaj ustanovili celo poseben laboratorij za metalografijo, ali z drugimi besedami laboratorij, kjer preizkušajo s pomočjo »X«-žarkov različne kovine, koliko so pristne in odporne. S pomočjo teh žarkov je mogoče do največjih podrobnostih ugotoviti notranji ustroj kovin. Za zgraditev letal je vsekakor velike važnosti, če je znano, da je bilo zanj na razpolago samo najboljše gradivo.

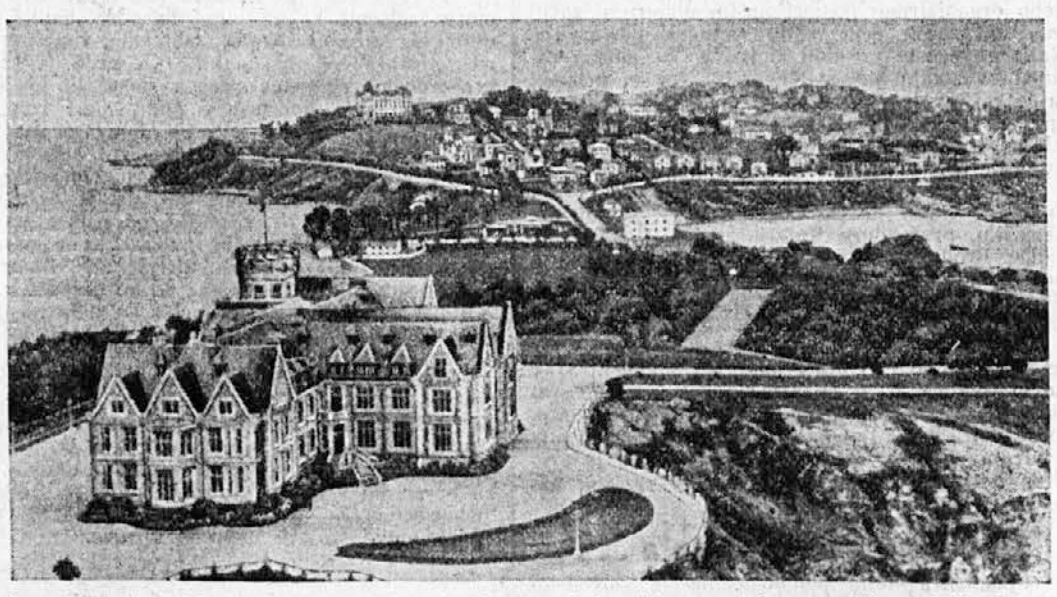

Španisko pristaniško mesto Santander, ki je v zadnjem času postalo pozorišče srditih bojev

Svet je zvedel za novo človeško pleme

V London se je te dni vrnila angleška odprava, ki si ju bila stavila za nalogo, da preišče še neodkrite kraje v gornjem toku Amazonke, največje južnoameriške reke in največje reke na svetu sploh. Odprava se je mudila v Ameriki celi dve leti. Poleg vseh drugih številnih novosti, ki jih je odkrila v tem nepoznanem ameriškem svetu, je med najzanimivejšimi gotovo ta, da je tam naletela na čisto novo človeško raso. Lobanja teh divjakov se skoraj prav nič ne razlikuje od one, ki jo kažejo izkopanine človeka iz predzgodovinske dobe. Prav takšne lobanje so izkopali v Južni Afriki v Rodeziji, ki so leta 1921, ko so jih izkopali, med arheologi izzvale veliko začudenje. To pa predvsem zaradi tega, ker je v marsikateri točki bilo izpodbito dosedanje naziranje o liniji, v kateri se je razvijal človek. Omenjena angleška odprava je prinesla iz Amerike tudi večje število lobanj, ki jih je tam pobrala iz grobov, nešteto slik in cel film, ki prikazuje življenje teh, do sedaj neznanih ljudi.

Župan mesta Kalkute o Dunaju

Župan indijskega mesta Kalkutte je zdravnik in se piše dr. Roy. V zdravniškem svetu uživa velik ugled. On je tudi mnogo potoval po svetu in je bil pred nekaj časa tudi na Dunaju. Ko je odhajal nazaj v Indijo, pravijo, da ni mogel dovolj pohvaliti avstrijske prestolice kot središča znanosti in umetnosti. Nekako takole se je izrazil: »Za časa svojega bivanja na Dunaju sem si posebno prizadeval, da bi se seznanil s pogoji, pod katerimi opravljajo svojo službo moji tovariši zdravniki. Študiral sem ustroj znanstvenih in socialnih ustanov, v katerih delajo dunajski zdravniki. Posebno pozornost je vzbudilo v meni prizadevanje, kako bi se moglo v najboljši meri priskočiti na pomoč najrevnejšim slojem. Higijenske naprave in zdravstvene ustanove so na Dunaju naravnost vzorne. Vsi visoki dunajski zastopniki so posvetili posebno skrb tudi indijskim dijakom, ki tam študirajo. Izrazili so mi tudi željo, naj bi vedno obstojali med avstrijskimi in indijskimi dijaki najtesnejši in najprisrčnejši odnošaji.«

Ledeniki v tropskih deželah

Sredi bujnih afriških pragozdov, skoro tik ob ekvatorju, kjer je največja vročina, štrlita proti nebu mogočna, s snegom in ledom pokrita vrhova 6000 metrov visokega Kilimandžara. Pot do njega je dolga, naporna in polna nevarnosti. Mogočni pragozdovi, v katerih še dokaj neomejeno gospodarijo črede divjih slonov, segajo prav v višino 3000 m, torej v višino, v kateri na naših evropskih gorah skoraj ni najti drugega kot kamenje in ledenike. Od zadnje človeške naselbine mora turist hoditi v spremstvu številnih nosačev in vodnikov teden dni skozi samotno divjino in snežne meteže, da pride do vrha in zopet nazaj.

Vendar celo v tej divjini človek najde zavetišče. Konec prvega dneva prideš do Bismarkove koče, neznaten ostanek nekdanje nemške kolonizacije. Pozno zvečer drugega dne dospeš v Petersonovo kočo; tretjega dne pa z največjim naporom na planoto 5000 metrov, med dva Kilimandžarova vrhova Kibo in Maverci, kamor so nekdaj Angleži v 150 nosači postavili nekako pločevinasto kocko z nekaj ležišči in pečicami, da se ubogi turisti vsaj malo zavarujejo proti mrazu. Drva in odeje mora vsak sam prinesti s seboj. Iz tega je razvidno, da taka tura ni za navadne ljudi. Treba je mnogo poguma in žilavosti, predvsem pa denarja za številne nosače in vodnike. Kajti tamošnje črnce je zelo težko pripraviti do tega, da bi šli s teboj. Treba jim je pokazati že precej visoko plačilo, da premagajo svoje praznoverje — strah pred gorskimi duhovi in mrazom.

Visoko gori, kjer turist drgeta od mraza, se do pasu pogreza v sneg, se mu pogled na neskončne nižine in pokrajine, ki jih je neznosna vročina spremenila v puščave, zdi skoraj nekaj neverjetnega, neresničnega, rajskega. (G.)

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Programi Radio Ljubljana

Petek, 2. julija: 12 Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Pesmice ljubvane, pesmice zabavne, nekaj za ples — in kitara vmes (Jožek in Ježek) — 14 Vreme, borza — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Narodne dolžnosti naše mladine (Karelič iz Belgrada) — 19.50 Slov. šole v Ameriki (p. Kazimir Zakrajšek) — 20 Urbach: Iz Schubertove skicirke, fantazija (plošče) — 20.10 Beg z domače grude (gdč. Kristina Hafner) — 20.30 Po domače! (Magistrov trio) — 21.15 Pevski koncert ge. Evgenije Valiani — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 2. julija: Belgrad-Zagreb: 20 Zagrebški kvartet in solisti — *Dunaj:* 19.25 Veseli koncert — 20.40 Igra — 22.20 Cimbalo — 23.10 Plesna glasba — *Budimpešta:* 20 Večerni koncert — 22.15 Plošče — 23.20 Jazz — *Trst-Milan:* 17.15 21 Opereta »Lisztova romanca« — *Rim-Bari:* 21 Simfonični koncert — *Praga:* 20.10 Zbor 20.50 Koncert češke filharmonije — *Varšava:* 19 Komorni koncert — 21 Plesna glasba — 22 Večerni koncert — *Berlin:* 20.10 Slavni orkester — *Königsberg:* 20.10 Podoknice in serenade — *Hamburg:* 20.10 Komična opera »Opeharjeni kadi« — *Lipsko-Frankfurt:* 20 Plesna glasba — *Köln:* 20.10 Komorni kvintet — *Monakovo:* 20.10 Umetnostni večer.

Ogromna množica ljudstva ob priliki tabora slovenskih fantov in mož v Celju na praznik sv. Petra in Pavla.

30

LJUBEZEN, KI UBIJA

Bogve, če je očim uganil, kaj sem premišljeval, ko sem tako nepremično zrl v predal? Ali je tudi on morda obstal z očmi na samokresu in so se mu vsiljevale podobne misli? Zdelo se mi je, da mi je nehote odgovoril na vpraašnje, ki sem mu ga stavil v mislih, zakaj dejal mi je:

»Gledaš samokres? Je priličen, kajne?«

Prijel ga je in ga obrnil dvakrat v roki. Potem ga je položil v predal in predal zaprl.

»Imam tako neumen strah. Ne morem spati, če nimam poleg sebe orožja. Sicer pa je to navada, ki nikomur ne more škoditi in ima lahko svojo zgodovino. Če bi bil tvoj ubogi oče imel pri sebi kaj takega takrat, ko je šel v hotel Imperial, bi se vsa stvar z zločincem najbrž drugače iztekla.«

To pot se nisem mogel vzdržati, da ne bi dvignil oči in poiskal z njimi njegovih.

Kako bi se bil upal klicati v spomin očeta, če bi bil kriv? Če pa ni kriv, zakaj se je tako izmikal mojemu pogledu? Ali so bile te njegove besede samo nekaj slučajnega, ali pa mi je hotel dokazati, da je prost slehernega strahu pred tistim, kar sva govorila pri zadnjem svidenju. Ali je hotel s tem samo dognati, kako daleč sega moje sumničenje? Nadaljeval je:

»No, da ostaneva pri tem, ali si med tem časom kaj obiskal gospoda Masollea?«

»Ne,« sem odgovoril, »od zadnjič nič več.«

»To je zelo pameten človek. Jaz sem po onem strašnem naključju kot zaupen prijatelj rajnika in tvoje matere mnogo govoril z njim. Če bi vedel, da ti zahajaš k njemu, bi ti bil naročil, da ga pozdravi.«

»Ni vas pozabil,« sem odgovoril, a sem lagal. Gospod mi o očimu ni nikdar nič govoril. Čutil sem, da me popada hladna jeza, kakor prejšnji večer, ko sem blodil v svojih zmedenih mislih po sobi.

Ali ne bom tega človeka nikdar zadel na občutljivo mesto? To pot se njegove oči niso umaknile, ko sem ga pogledal. Vse, kar sem ga hotel vprašati jaz, mi je vzel iz ust. Mislil sem, da me bo izpraševal še naprej, a položil je prst na usta.

Bil je navajen, da je slišal vsak najmanjši šum v hiši. Zdaj je čul, da se bližajo materini koraki.

Zdelo se mi je in mislim, da se nisem motil, da me hoče s tem gibom prositi, naj molčim o vsem tem in naj nikdar s svojo besedo ne uničim mirne prepričanosti, v kateri je živela mati. Nikdar, pa naj pride kar hoče. Ali me ni njegov pogled, ki je spremljal njegove gibe, tudi prosil: »Nikar ne vzbujaj sumnje v srcu tvoje matere; preveč bi trpela.«

Ali je to storil samo radi tega, da se v materi ne bi vzbudili stari žalostni spomini, ali še radi česa drugega?

Vstopila je. Ozrla se je na naju oba z enim pogledom in nama obema poslala smehljaj, ki naju je božal z enako nežnostjo.

Vse življenje je bila njena tiha želja, da bi naju videla kdaj tako zložna poleg sebe. Jaz sem bil kriv, da do tega še ni prišlo. To mi je povedala sama ob tetini smrti. Vsa srečna je stopila k postelji. V rokah je nosila srebrn krožnik in na njem kozarec kisle vode, ki jo je ponudila očimu. Ta jo je hlastno izpil, vrnil kozarec in ji poljubil roko.

»Pustiva ga, naj počiva,« mi je rekla, »glava mu kar gori.«

Ni bilo treba drugega, kakor da sem se dotaknil njegovih prstov, ki mi jih je dal v slovo in že sem vedel, da ima res hudo vročino. A kako naj bi si vse to razlagal. Vse se je dalo obrniti na dve strani, vse je lahko imelo dva vzroka in kako naj bi jaz dognal, kateri je pravi. Kako?

Če me je presenetilo pismo matere, ki me je prosila, naj obiščem očima, kako me je presenetilo šele šestnajst dni pozneje, ko mi je sluga naznanil, da je prišel očim sam me obiskat

Bil sem v svoji sobi in sem vprav urejeval nova očetova pisma, ki sem jih našel na tetinem domu v Compiegneu, kjer sem prebil zadnjih štirinajst dni. Storil sem to zato, da bi lahko čisto nemoteno do zadnjih podrobnosti razmislil in pretehtal očimovo vedenje v zadnjem času. Ta razmišljanja so moj sum še poostrila.

Na mojo prošnjo mi je mati trikrat pisala o očimovem zdravju. Vedel sem, da mu je že bolje in da že vstaja.

Ko sem se vrnil v Pariz, sem bil že določil čas, kdaj obiščem njega in mater. Izbral sem tako uro, ko sem bil trdno prepričan, da ne bo nikogar pri njiju.

Zdaj je pa takoj, ko sem se vrnil, pritekel očim sam. On, ki ga ni bilo vsa leta, odkar sem stanoval sam, niti dvakrat pri meni.

Dejal mi je, da je prišel po materinem naročilu. Mati mi je bila posodila dva zvezka nekega ilustriranega lista, ki ga je zdaj hotela dati vezat. Zato je prišel.

Ko mi je tako razlagal, kaj ga je privedlo k meni, sem jaz razmišljal, ali se je pod to pretvezo skrival še kak drug tajen nagib ali ne.

Njegova polt je bila bolj siva ko navadno in oči so mu žarele. Z rokami je nemirno mečkal klobuk. »Listov ni tu,« sem mu dejal; »morda jih dobiva v jedilnici.« To ni bilo res, zakaj lista sta bila tu v moji sobi in čisto natanko sem vedel, kje sta. A v salonu je visela slika mojega pokojnega očeta. Polotila se mi je misel, da bi privedel Termonda pred to sliko, samo zato, da bi videl, kakšen vtis bo naredila nanj.

Ni je takoj opazil. Jaz pa sem se na stolu nalašč obrnil proti sliki, da mi je moral slediti z očmi. Ko jo je zagledal, so se mu trepalnice povesile, temno drgetanje mu je preletelo obraz, nato je pogled obrnil na drugo, manjšo sliko, ki je visela blizu očetove. Nisem mu dal časa, da bi si opomogel od razburjenja, ki mu ga je povzročila slika, temveč sem se takoj spravil nanj z vprašnji. »Ali se vam ne zdi,« sem mu rekel, »da je ta očetova slika zelo podobna meni? Neki moj prijatelj trdi, da bi jaz imel prav do pičice tako glavo, če bi nosil isto frizuro.«

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.